

Stockholm den 31 mars 2025

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

KLYS remissyttrande över Ds 2025:2 Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design

Presentation

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – utgör en samlad röst för landets yrkesverksamma konstnärer och kulturskapare och företräder genom våra 14 medlemsorganisationer nästan 30 000 upphovspersoner och utövande konstnärer, verksamma inom hela kultur- och mediesektorn; bild/form, musik, scen/film, litteratur och journalistik.

Inom områdena bild- och form har KLYS tre medlemsorganisationer: Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund, vars medlemmar berörs av den föreslagna sammanslagningen.

Inledning

I promemorian föreslås att ArkDes och Statens konstråd inordnas i Moderna museet. KLYS, som är en av få remissinstanser som representerar kulturskapare inom berörda konstområden, har samordnat sina synpunkter med våra medlemsorganisationer på bild- och formområdet.

Vi är förvånade över att remissinstanserna är så få och att inte bild- och formskaparnas organisationer upptagits formellt bland dem. Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund kommer dock att lämna in egna yttranden och utöver nedanstående synpunkter hänvisar KLYS till deras yttranden och synpunkter, som är mer utförliga än våra.

KLYS övergripande synpunkter på utredningens förslag

KLYS och våra tre medlemsorganisationer på området avstyrker utredningens förslag som vi bedömer innebär stora risker för bild- och formkonstens utveckling och den konstnärliga friheten i Sverige. Förslaget kommer inte att stärka bildkonst, form/design och foto på det sätt som är önskvärt utifrån dessa konstområdens behov. Fotografi finns inte behandlat i utredningen överhuvudtaget och de respektive konstområdena riskerar att marginaliseras ännu mer med utredningens förslag till sammanslagning. Vi anser dessutom att beslutsunderlaget är otillräckligt för att kunna fatta ett välgrundat beslut.

KLYS uppmanar regeringen att i stället satsa på att utveckla befintliga institutioner - Moderna Museet, Statens konstråd och ArkDes - som självständiga myndigheter.

Att slå samman tre fungerande myndigheter för att det kan anses rationellt och för att verksamheterna rent geografiskt befinner sig nära varandra framstår som ogenomtänkt. Risken är att många år av omorganisation kommer att sluka resurser från de viktiga kärnuppgifterna.

Förslaget kommer enligt vad vi kan se inte att innebära några nämnvärda besparingar. Vi kan inte heller utläsa på vilket sätt denna sammanslagning gynnar de konstnärliga yrkeskåren i form av fler inköp av verk, fler uppdrag, fler utställningar eller andra aktiviteter som skapar arbetstillfällen, exponering och utveckling för bild- och formkonstnärer.

KLYS ifrågasätter också varför utredningen inte tagit med analyser och lärdomar av konsekvenserna från såväl uppdelning av myndigheter – såsom när Moderna museet och Nationalmuseum delades upp – som från sammanslagningar – såsom Världskulturmuseerna och Fotografiska Museet inom Moderna Museet.

Vi ser att statens viktiga arbete med offentlig konst riskerar att urholkas vid en sammanslagning. Anslagsposten för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön riskerar att bli den post som är lättare att dra in på om budgetutrymmet krymper, eftersom de två museerna har större fasta kostnader. Det innebär i sin tur en risk för att uppdraget till bild- och formkonstnärer blir färre.

När det gäller utvecklingen av fotografiets ställning på institutionell nivå i Sverige hänvisar KLYS till vår medlem Svenska Fotografers förbunds yttrande över den aktuella remissen, där frågan utvecklas.

En sammanslagning i enlighet med utredningen kommer sannolikt att leda till maktkoncentration och en försvagning av de respektive konstområdena i de tre verksamheterna; det gäller både för arkitektur, design, foto och bild- och formkonst.

Sammanfattningsvis ser vi följande risker med förslaget:

- Genom att samordna myndigheter för konst, arkitektur och form/design riskerar man att försumma de olika konstnärliga disciplinernas unika egenvärde och särskilda behov med en försvagning av konstformernas ställning som följd.
- Genom att inordna Statens konstråd i en sammanslagen myndighet riskerar statens viktiga arbete med offentlig konst att urholkas eller helt gå förlorat.
- Institutionernas specialiserade kompetens riskerar att minska när olika konstformer underordnas en central myndighetsstruktur.

- Moderna Museet, Statens konstråd och ArkDes har väl etablerade varumärken som riskerar att försvagas vid en sammanslagning.
- Centraliseringen kan föra med sig högre administrativa kostnader och en mer tungrodd organisation, snarare än de effektiviseringar som eftersträvas.

KLYS anser - i stället för en sammanslagning av de tre institutionerna - att regeringen bör satsa på att *stärka* de tre verksamheterna var och en för sig.

Vi föreslår att:

- Moderna Museet och Statens konstråd ges ett tydligare och utökat uppdrag som självständiga spetsinstitutioner för samtidskonsten i Sverige.
- Moderna Museet får resurser att utvecklas till en internationellt konkurrenskraftig institution för utställning av samtidskonst.
- Statens konstråd förstärks för att befästa rollen som Sveriges ledande aktör för offentlig konst och för konsten inom politikområdet gestaltad livsmiljö.
- ArkDes ska fortsätta ha en viktig roll som expertmyndighet inom den gestaltade livsmiljön och levande städer.
- Staten genomför en nationell satsning på bild- och formkonst för att stärka konstens roll i Sverige, infrastrukturen för bild- och formkonst och bild- och formkonstnärers villkor på såväl nationell som internationell nivå, där Moderna Museet och Statens konstråd är centrala aktörer.

Sammanfattningsvis uppmanar KLYS regeringen att ompröva utredningens förslag och i stället satsa på att utveckla befintliga institutioner - Moderna Museet, Statens konstråd och ArkDes - som självständiga myndigheter. Ett bevarat oberoende är avgörande för att säkerställa den fria konstens utveckling och bild- och formkonstens ställning i Sverige och i det internationella kulturlandskapet.

För KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetschef KLYS